

Bij jeugdstrafrecht nadruk op opvoedkundige aanpak

ADOLESCENTENSTRAFRECHT BIEDT MOGELIJKHEID TOT MAATWERK

Hans Schepers

Maastricht - In de studio van het NOS Journaal vond op eind januari vorig jaar om acht uur een gijzeling plaats. De twintigjarige dader heeft met een vuurwapen op primetime op de nationale televisie een persoon gegijzeld. Zijn advocaat had de rechter gevraagd het adolescentenstrafrecht toe te passen, omdat volgens de deskundigen 'de persoonlijkheid van de verdachten nog niet is uitgerijpt en nog typische kenmerken van adolescentie laat zien.' Oftewel: hij is nog niet volwassen. De rechtbank en het gerechtshof gaan niet mee in dit verweer en dat heeft grote gevolgen voor deze jeugdige. Hij wordt in hoger beroep onder meer veroordeeld tot veertig maanden gevangenisstraf. Dit had met toepassing van het adolescentenstrafrecht niet gekund.

Maar wat is dat adolescentenstrafrecht? Sinds 1 april 2014 staat het adolescentenstrafrecht in de wet. Bij jongeren tussen de zestien en drieëntwintig jaar moet de rechter kiezen of hij de verdachte behandelt volgens de regels van het jeugdstrafrecht of toch die van het volwassenenstrafrecht. Dit kan van groot belang zijn voor de jeugdige. Het verschil tussen verblijf in Justitiële Jeugdinstelling (JJI) en een reguliere Penitentiare Inrichting (PI) is namelijk groot. Zo kunnen jeugdigen niet met anderen op één cel worden geplaatst en is er in een JJI meer ruimte voor begeleiding, recreatie en scholing. Ook het verblijf in een groep met leeftijdsgenoten wordt over het algemeen als prettiger ervaren. Niet onbelangrijk om te vermelden is dat de maximum duur van de jeugddetentie in beginsel twee jaren is. In het reguliere strafrecht voor volwassenen liggen de maximumstraffen voor de meeste misdrijven flink hoger, tot levenslang aan toe.

Maatwerk

De leeftijd, het ontwikkelingsniveau en de ernst en omstandigheden van de misdaad spelen bij de toepassing van

Jeugdigen gaan hier niet met anderen op één cel.

het adolescentenstrafrecht een rol. Jongeren van zestien tot drieëntwintig jaar hebben een groot aandeel in de criminaliteit. Niet elke jongere die in de fout is gegaan, is gediend bij dezelfde aanpak: bij de ene jongere is bijvoorbeeld een gevangenisstraf op zijn plaats, terwijl bij de ander een taakstraf en gezinsbegeleiding beter werken. Het adolescentenstrafrecht

geeft rechters en andere instanties zoals de Raad voor de Kinderbescherming meer mogelijkheden om maatwerk te bieden. Het uitgangspunt is dat jongeren van zestien en zeventien jaar worden berecht volgens het jeugdstrafrecht en jongeren van achttien tot drieëntwintig jaar volgens het volwassenenstrafrecht, maar de rechter kan het ontwikkelingsniveau van een verdachte die ouder is

dan zeventien als reden geven om het jeugdstrafrecht toe te passen. In het jeugdstrafrecht is het belang van de jongere het belangrijkste en ligt de nadruk op een opvoedkundige aanpak, terwijl in het gewone strafrecht straffen het belangrijkste is. De gedachte is dat zolang de hersenen nog in ontwikkeling zijn het gedrag van een verdachte het meest bijgestuurd kan worden. Zo wordt de kans op herhaling zo klein mogelijk.

Grote gevolgen

De officier van justitie kan een psycholoog laten onderzoeken of het jeugdstrafrecht beter is voor de jongere. Uiteraard kan de advocaat ook hierom vragen. Wanneer de officier van justitie van mening is dat een meerderjarige verdachte (tot drieëntwintig jaar) in aanmerking komt voor toepassing van het jeugdstrafrecht, kan deze verdachte tijdens zijn voorarrest geplaatst worden in een justitiële jeugdinstelling in plaats van een gevangenis. De officier van justitie kan advies vragen over de ontwikkeling van de meerderjarige verdachte door de reclassering. De reclassering kan dan raad vragen bij de Raad voor de Kinderbescherming en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie (NIFP). Het is uiteindelijk aan de rechter om het jeugdstrafrecht wel of niet toe te passen. Uiteindelijk kan het voor de jeugdige grote gevolgen hebben voor verdere afhandeling van de strafrechtelijke procedure. Het belang om deze

mogelijkheid te bekijken is dan ook duidelijk. De rechter kan al drie jaren het adolescentenstrafrecht toe te passen. Door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Veiligheid en Justitie is onderzoek gedaan hoe deze wetgeving in de praktijk wordt gebracht. Uit de eerste beoordelingen blijkt dat het adolescentenstrafrecht niet in veel gevallen wordt toegepast. Volgens het WODC wordt adolescentenstrafrecht wel vaker gebruikt door de rechters. Maar nog niet alle jeugdigen die met politie en justitie in aanraking komen weten van het adolescentenstrafrecht.

Hans Schepers is strafrechtadvocaat bij Daamen, advocaten in Maastricht